

SLOVESO UKAN (MAŤ)

Singular			Plural		
Nik	DUT	ja mám	Nik	DITUT	ja mám
Hik	DUK/N	ty máš	Hik	DITUK/N	ty máš
Hark	DU	on má	Hark	DITU	on má
Guk	DUGU	my máme	Guk	DITUGU	my máme
Zuk	DUZU	máš, má	Zuk	DITUZU	máš, má
Zuek	DUZUE	vy máte	Zuek	DITUZUE	vy máte
Haiek	DUTE	oni majú	Haiek	DITUZTE	oni majú

PRÍKLADY:

Anak memoria txarra du.
 Nik liburua dut.
 Nik bi liburuak ditut.
 Zuk alaba bat duzu.
 Zuk bi alaba dituzu.
 Hark kotxea du.
 Hark kotxeak ditu.

Anna má zlú pamäť.
 Mám jednu knihu.
 Mám dve knihy.
 Máš jednu dcéru.
 Máš dve dcéry.
 Ona má jedno auto.
 Ona má dve autá.

CVIČENIE: Doplň správny tvar slovesa UKAN

- Nik liburua _____.
- Zuk diskoak _____.
- Guk etxe polita _____.
- Lagunek liburua _____.
- Nik sudur handia _____.
- Arantxak begi politak _____.
- Guk tripa handia _____.
- Zuek anaia _____.
- Zuek anaiak _____.
- Koldok oso umore ona _____.

- Nik oso jenio txarra _____.
- Zuk belarritakoa _____.
- Zuk belarritakoak _____.
- Hark liburua _____.
- Hark liburuak _____.
- Haiek liburua _____.
- Haiek liburuak _____.
- Aitorrek bista ona _____.
- Zuk bista txarra _____.
- Guk kotxe ona _____.

NORK

Predmet u prechodných slovies má vždy koncovku **-K**. V baskičtine sú dva druhy predmetov, NOR pre neprechodné slovesá, NORK pre prechodné slovesá.

NOR	NORK
Ni ikaslea naiz.	Nik liburua dut.
Zu Argentinakoa zara.	Zuk etxea duzu. Zuk etxeak dituzu.
Koldo langilea da.	Koldok autoa du.
Gu jatorrak gara.	Guk alaba dugu. Guk alabak ditugu.
Zuek gazteak zarete.	Zuek etxea duzue.
Haiek Donostiakoak dira.	Haiek motorra dute.

SKLOŇOVANIE NOR

Singulár - A	Plurál -AK	Ø
Laguna priateľ	Lagunak priatelia	Koldo
Neska dievča	Neskek dievčatá	Luis
Emakumea žena	Emakumeak ženy	Ines

SKLOŇOVANIE NORK

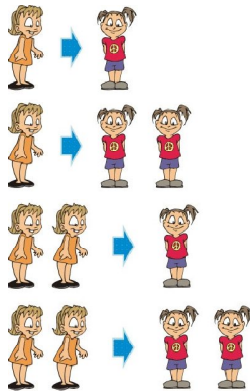
Singulár -AK	Plurál -EK	(e)K
Lagunak priateľ	Lagunek priatelia	Koldok
Neskek dievča	Neskek dievčatá	Luisek
Emakumeak žena	Emakumeek ženy	Inesek

- Ak končí slovo na E, tak sa v Pluráli zdvojuje:

emakume + ek → emakumeek

- Ak končí slovo na A, tak zaniká:

neska + ek → neskek

Neskak laguna du.

Dievča má priateľku.

Neskak lagunak ditu.

Dievča má priateľky.

Neskek laguna dute.

Dievčatá majú priateľku.

Neskek lagunak dituzte.

Dievčatá majú priateľky.

UKAZUJÚCE ZÁMENÁ

HONEK tento, táto, toto

HORREK ten, tá, to

HARK tamten, tamtá

HAUEK títo, tieto

HORIEK tí, tie

HAIEK tamtí, tamtie

Neska HAU Arantxa da.

Neska HONEK laguna du.

Neska HAUEK Arantxa eta Miren dira.

Neska HAUEK lagunak dituzte.

CVIČENIE: NOR alebo NORK

Euskal Etxe____ handia da.
 Euskal Etxe____ frontoia du.
 Lagun____ liburua du.
 Emakume____ jatorrak dira.
 Mutil____ umore ona dute.
 Ikasle____ oso jator____ dira.
 Gu____ oso jatorrak gara.
 Gu____ umore ona dugu.

Koldo____ jatorra da.
 Koldo____ bi seme ditu.
 Lagun____ kotxe gorri____ ditu.
 Marian____ lrungoa da.
 Marian____ berrogei urte ditu.
 Etxe____ politak dira.
 Etxe____ itxura ona dute.
 Etxe urdin____ oso handi____ da.

Kladná morféma BA

Morféma BA- sa dáva pred sloveso, a je kladného charakteru. Mohol by byť preložený ako už.

Baduzu dirurik?

Máš peniaze?

Bai, badut.

Áno, (už) mám.

Baduzu dirurik etxean?

Máš peniaze doma?

Bai, badut dirua etxean.

Áno, peniaze mám doma.

IK

Ba al da urik? Je voda?
Ez, ez dago urik. Nie, nie je.
Bai, badago ura. Áno, je.

- Ak slovo končí na vocal, tak sa pridáva -r.

Baduzu surik? Máš oheň?
Ez, ez dut surik. Nie, nemám.

- Má neurčitý význam

Liburua ez dut etxean.	Knihu (konkrétne knihu) nemám doma.
Ez dut libururik etxean.	Knihy nemám doma. Žiadnu knihu nemám doma.

PRÍKLADY:

<ul style="list-style-type: none"> • Baduzu surik? • Ez, ez daukat surik. • Non duzu liburua? • Baduzu libururik? • Guk ez dugu lanik. • Ez dago jenderik. • Jendea ez dago pozik.	Máš oheň? Nie, nemám. Kde máš knihu? Máš knihy? Nemáme prácu. Nie sú tu ľudia. Ľudia nie sú spokojní.
--	---

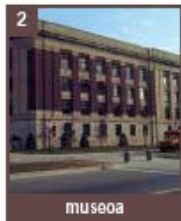
CVIČENIE: Prelož tieto vety

Mám tri dcéry (alaba), ale nemám synov (seme).
Máte byt (pisu) vo Vitorii?
Máte nejaký papier(paper)?
Nemáme hodinu (klase).
Máš peniaze (diru)?

Ikusi irudiak eta galderei erantzun
(Pozri sa na obrázky a odpovedaj na otázky.)

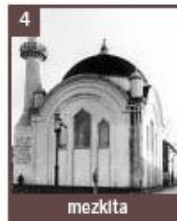
1
metroa

2
museoa

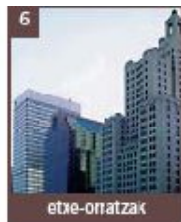
3
eliza

4
mezkita

5
katedrala

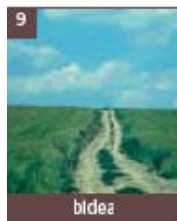
6
etxe-orratzak

7
etxe txikiak

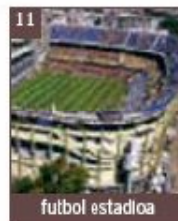
8
errepide handia

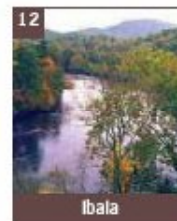
9
bidea

10
plaza handia

11
futbol estadioa

12
ibala

13
zubi handia

14
zubi txikia

15
hondartza

16
kata

- Badago metrorik Gasteizen?
  - Bilbok badauka museorik?
  - Donostian badago mezkitarik?
  - Buenos Airesen badago katedralik?
  - New Yorkeen badago etxe-orratzik?
  - Euskal Herriko errepideak handiak dira?
  - Euskal Herrian distantziak handiak dira? Eta Estatu Batuetan?
  - Moskuk badauka plaza handirik?
  - Donostian badago futbol-estadorik?
  - Gasteizen badago zubi handirik?
  - Munichen badago hondartzarik?
  - Donibane Lohitzunen badago kairik?

ROZKAZOVACÍ SPŮSOB

Aj napriek tomu, že baskičtina má pomocné slovesá vďaka ktorým sa tvorí rozkazovací spôsob, mnohokrát sa slovesné prídavné používa rovnako ak ide o priamy rozkaz v druhej osobe.

Zu Parisen zaude.	Si v Paríži.
Egon Parisen.	Bud' v Paríži.
Zu etxera joan zara.	Odišiel si domov.
Joan etxera.	Chod' domov.
Ez egon Parisen.	Nebud' v Paríži.
Ez joan etxera.	Nechod' domov.

CVIČENIE: Doplň text s použitím týchto slov.

DA DAGO DITU DU DU DUTE FRONTOIRIK ONDO

Anaren Euskal Etxea Mendozan _____. Euskal Etxea txikia eta berria _____, baina bazkide asko ditu, 120. Etxeak bi pisu _____. Lehenengoan, taberna, bulegoak eta gela handi bat daude. Gela honek 50 m2 ditu eta dantza taldeak han entseatzin _____. Bigarren pisuan hiru gela ditu. Han ikasten _____ euskara ikasleek. Gelan bi konputagailu ditugu kurtso remotorako. Euskal Etxeak ez du _____, baina kintxo ederra _____. Han oso _____ pasatzen dute.

CVIČENIE:

Vyskloňuj slová.

Gu Argentina _____ bizi gara.
Gu oso ikasle on _____ gara. Lagun _____
etxe ona dute.
Ni Alemania _____ naiz. (nongoa)
Lagun _____ nota onak ditu.
Gizon _____ hondartzan dago.
Bilbo Bizkaia _____ dago.
Guk ez dugu boligrafo _____.

Doplň slovesá.

Erroma(Roma) Italian _____.
Gu Santurtzin bizi _____.
Guk ez _____ autorik.
Zuek oso langileak _____.
Zuek ez _____ motorik.
Baserritarrak umore ona _____.
Baserritarra oso jatorra _____.
Zu _____ baina zuk _____.

Zmeň vety na záporné.

Marco oso jatorra da.

Zuek Argentinakoak zarete.

Guk dirua dugu etxean.

Lagunak Hernanin bizi dira.

Zuk etxe handia duzu.

Mikel hemen dago.

Gaur eguraldi ona dago.

Irakasleek gaur jai dute.

Arantxa bihurria da eta umore ona du.

Doplň správne vyčísovaný tvar slovesa UKAN.

Robertok oso gorputz polita _____.

Hark liburua _____.

Hark liburuak _____.

Haiek liburua _____.

Haiek liburuak _____.

Aitorrek bista ona _____.

Zuk bista ona _____.

Guk auto ona _____.

Zuek oso patin politak _____.

Guk liburua etxean _____.

